

**Vélemény a Mohi Atomerőmű harmadik és negyedik blokkja
megépítésével kapcsolatos környezeti hatástanulmányáról**

Készítette:

Perger András

2009. október 7.

A hatásvizsgálati eljárással és a hatástanulmánnyal (a továbbiakban: KHV) kapcsolatos további alapvető észrevételeink:

- **a mohi atomerőmű 3. és 4. blokkjainak befejezése, különös tekintettel a valódi konténment hiányára, az elfogadhatónál nagyobb kockázatot jelentene Magyarországot érintett lakosságára;**
- **a mohi atomerőmű 3. és 4. blokkjai (a továbbiakban: MO34) építésének jelenleg is zajló munkálatait haladéktalanul fel kell függeszteni;**
- **mivel a hatásvizsgálati eljárás formai, a hatástanulmány pedig tartalmi okokból nem felelnek meg a kritériumoknak, új hatásvizsgálati eljárást kell lefolytatni, annak keretében pedig új hatástanulmányt kell készíteni.**

Részletes észrevételeink:

Formai hiányosságok, aggályok:

- **Elfogadhatatlan, hogy a reaktorokon** (egy 1986-ban kiadott építési engedély alapján) **jelenleg is zajlanak munkálatok**, holott a környezetvédelmi engedélyezés még nem zárult le. Ez ellentmond a Szlovákia és Magyarország által is aláírt Aarhusi Egyezménynek, amely szerint az érdemi részvétel érdekében a hatásvizsgálati eljárást olyan szakaszban kell lefolytatni, amikor még nem tettek visszafordíthatatlan lépéseket. („6. cikk 4. Valamennyi Fél biztosítja a nyilvánosság korai fázisban való részvételét, amikor az összes választási lehetőség még nyitott és hatékony társadalmi részvétel valósulhat meg.”)
- **A reaktorok tervei még a hetvenes évekből származnak, és biztonságuk több okból sem vethető össze a jelenleg elérhető típusokéval** (pl. konténment hiánya), ezért a befejezésüknek a KHV-ban ismertetett tervei alapján a reaktorok nem elégíthetik ki „az elérhető legjobb technológia” alkalmazására vonatkozó követelményt.
- Mivel a KHV több helyen is említést vagy utalást tesz **az eredeti tervek jelentős módosításával kapcsolatban**, ez alapján **a teljes engedélyezést előlről kellett volna kezdeni**, beleértve a környezetvédelmi engedély megadása után megkezdhető építési engedélyezést is.

- Az előzetes eljárásban küldött, **Szlovákia szomszédos országaiból érkezett lakossági vélemények ismertetésére nem került sor.** A KHV-ban (10. oldaltól), valamint az I-es számú mellékletben csak a szlovák lakossági vélemények, illetve a szomszédos országok álláspontjának összefoglaló ismertetése találhatóak meg. **Egyes kérdéseket, észrevételeket nem válaszoltak meg** (pl. a modern reaktorokra vonatkozó biztonsági követelmények kielégítésére vonatkozókat, illetve a terrorfenyegetéssel kapcsolatosakat).
- A Pozsonyban szeptember 19-én tartott közmeghallgatást megelőzően került napvilágra, hogy az engedély kiadásában érdekelt **Slovenské Elektrarne/ENEL nemcsak a közmeghallgatás nagymértékű befolyásolására készült, hanem magának az eseménynek a szervezésére is hatással volt.** Ennek alapján a megtartott közmeghallgatás nehezen tartható egy függetlenül lefolytatott eljárás részének.

Tartalmi hiányosságok:

- **A KHV eltekint a tervezésen túli balesetek, illetve hatásaik, illetve a baleset-elhárítás érdekében teendő lépések ismertetésétől.** A reaktorok régi tervei miatt tervezésen túli baleset nem zárható ki (pl. egy nagyméretű utasszállító repülőgép rázuhanása esetén), ezért ezeket feltétlenül vizsgálni kellett volna.
- **A KHV a hatásterület ismertetésénél az 50 km sugarú körnél csak Szlovákia területét vizsgálja, a Magyarországra eső rész vizsgálatától érthetetlen módon eltekint.**
- A KHV reaktorok eredeti, hetvenes évekből származó terveinek javításánál több esetben is a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség követelményeinek teljesítésére hivatkozik. **Nevezett előírások azonban csak a világban jelenleg működő reaktorok (amelyek átlagéletkora 25 év felett van) legkisebb közös többszörösét jelentik, azaz minimumkövetelményeknek tekinthetők. Újonnan építendő reaktorok esetében a követelményeknek értelemszerűen meg kellene haladniuk ezen előírásokat.**
- A tervezési balesetek radiológiai következményeit bemutató fejezetben (1.5.4) található következtetéseket a mohi atomerőmű 1-2 reaktoraira vonatkozó tanulmányból vették a KHV szerzői. Ez érthetetlen, mivel a KHV szerint a MO34-et a VVER 440/213-as típusú reaktorok eredeti terveinek jelentős módosításával tervezik megépíteni. Ezért a már működő reaktorokra vonatkozó eredmények nem lehetnek relevánsak.

- **A KHV tévesen állítja, hogy az alkalmazandó konténmentrendszer egyenértékűnek tekinthető az új, valódi konténmenttel ellátott reaktorokéval.** Utóbbiak nemcsak a reaktor súlyos üzemi balesetét kezelik hatékonyabban, hanem 2001. szeptember 11-e óta a modern tervezésű reaktorok konténmentjének elvileg egy nagyméretű repülőgép rázuhanását is el kell viselnie. Erre a VVER 440/213-as reaktorok konténmentrendszere semmiképp nem alkalmas.
- A KHV szerint a szlovák nukleáris szabályozó hatóság (ÚJD) csak kisméretű repülőgép rázuhanásának vizsgálatát írja elő, illetve említi meg, hogy az ezzel kapcsolatos követelményeknek meg kell felelni. **A nagyméretű repülőgépek rázuhanásával kapcsolatos előírások hiánya elfogadhatatlan,** mivel így lehetőséget teremt tervezésen túli balesetek előfordulására, veszélyeztetve az érintett környezetet és az ott élők egészségét.
- A hermetikus térnek (azaz a konténmentrendszernek) a valódi konténmentes erőművekéhez képest lényegesen nagyobb szivárgásával kapcsolatban tett észrevételre a KHV nem ad konkrét, érdemi választ, és nem nevez meg konkrét célértéket sem. Megjegyzendő, hogy a hasonló tervezésű paksi atomerőmű több reaktoránál is sokáig gondot okozott az előírásoknak megfelelő üzemeltetés.
- A KHV nem tesz említést arról, hogy a Garam folyón egy új tározót építését tervezik. A tározó építéséről szóló KHV-ban szerepel, hogy arra a mohi atomerőmű hűtővízigényének kiszolgálásához van szükség. Jelen KHV azonban erről nem tesz említést.
- A kiégett fűtőelemek hosszú távú kezeléséről a KHV nem közöl megnyugtató információkat, túl azon, hogy 1996 óta létezik egy program a lehetséges végső tározóhely kiválasztására. További aggályokat vet fel, hogy **Szlovákiában finansziális, és szervezeti értelemben sem egyértelműen rendezett, és teljességgel átláthatatlan az atomerőművekből származó radioaktív és nukleáris hulladékok kezelésének kérdése.**
- A terrorfenyegetettségre és az ezzel összefüggő védelemre, a kapcsolódó intézkedésekre vonatkozó információk, a tervezett reaktorokon túlmenően, a kiégett fűtőelemeknek az erőmű területén építendő ideiglenes tárolójával kapcsolatban is hiányoznak. Ezek a létesítmények ugyanis a kisebb fizikai védelem miatt a reaktoroknál sokkal könnyebben támadhatóak.